

7.72 — sprężystość, plastyczność

7.75 — pękanie

Ewa Turska-Klębek

**O WYZNACZANIU STREF PLASTYCZNYCH
W CIAŁACH SPRĘŻYSTO-PLASTYCZNYCH
ZAWIERAJĄCYCH SZCZELINĘ
W ANTYPLASKIM STANIE ODKSZTAŁCENIA**

10/1987

P. 269

WARSZAWA 1987

ISSN 0208-5658

Praca wpłynęła do Redakcji dnia 2 września 1986 r.

56866

Na prawach rękopisu

Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN
Nakład 140 egz. Ark.wyd. 0,83 Ark.druk. 1,5
Oddane do drukarni w marcu 1987 r.
Nr zamówienia 155/87.

---

warszawska Drukarnia Naukowa, Warszawa,
ul. Śniadeckich 8

Ewa Turska-Kłębek
Zakład Teorii Ośrodków Ciągłych
IPPT PAN

O WYZNACZANIU STREF PLASTYCZNYCH W CIAŁACH
SPRĘŻYSTO-PLASTYCZNYCH ZAWIERAJĄCYCH SZCZELINĘ
W ANTYPŁASKIM STANIE ODKSZTAŁCENIA

Streszczenie

Wyznaczono rozkład naprężeń w nieograniczonym materiale sprężysto - idealnie plastycznym zawierającym półnieskończoną szczelinę i znajdującym się w antypłaskim stanie odkształcenia. Rozważono przypadki: gdy powierzchnie szczeliny są obciążone, a w nieskończoności naprężenia znikają i gdy brzegi szczeliny są wolne od naprężeń, a w nieskończoności naprężenia są stałe. Dla zagadnienia półprzestrzeni z nieobciążoną szczeliną uzyskano kształt granicy strefy plastycznej i funkcję odwrotną do zespolonej funkcji naprężeń.

1. WSTĘP

Rozpatrzmy nieograniczone, izotropowe i jednorodne ciało sprężysto-plastyczne zawierające szczelinę. Jeżeli tę szczelinę potraktujemy jako przecięcie o zerowej grubości, to w jej wierzchołku, niezależnie od tego, jak małe będą obciążenia, którym poddane będzie ciało, powstanie strefa plastyczna. Istnienie strefy plastycznej ma wpływ na rozkład naprężeń w całym ośrodku i wskutek tego, również na kryteria rozwoju szczeliny. Zjawisko to, nawet dla ciał sprężysto - idealnie plastycznych z ustalonym warunkiem plastyczności Hubera-

-Missea lub Treski-St. Venanta, stanowi bardzo złożony problem matematyczny. W związku z tym powstało wiele przybliżonych modeli, jak i numerycznych metod opisujących uplastycznienie ośrodka w wierzchołku szczeliny. Przykłady można znaleźć np. w [1] czy [2]. Spotyka się nadal prace [3], w których granicę sprężysto-plastyczną wyznacza się z rozwiązania czysto sprężystego zagadnienia, podstawiając otrzymane rozkłady naprężeń do warunku plastyczności Hubera-Misesa lub do tego warunku z wprowadzonym stałym mnożnikiem granicy plastyczności [4,5]. Również przy formułowaniu warunków wzrostu szczeliny [6] wykorzystuje się przybliżony kształt granicy sprężysto-plastycznej, otrzymany z analizy czysto sprężystego zagadnienia. Jedynie ściśle rozwiązania zagadnienia sprężysto-plastycznego uzyskano przy założeniu antypłaskiego stanu odkształcenia szczeliny [7,8,9], jednak i w tym przypadku brak rozwiązań zadań z niesymetrycznym obciążeniem ciała lub z zadaniem obciążeniem na powierzchni szczeliny. W pracy tej przedstawiono trzy takie przykłady, wskazując na różnicę między rozwiązaniem zagadnienia sprężysto-plastycznego a rozwiązaniem uzyskanym z rozwiązania zagadnienia sprężystego. Zastosowano metodę "swobodnej powierzchni" przy założeniu uplastycznienia bliskiego zasięgu.

2. SZCZELINA OBCIĄŻONA NA POWIERZCHNIACH

Ze względu na prostszy opis matematyczny rozwiązanie zagadnień teorii szczelin dla antypłaskiego stanu odkształcenia jest znacznie łatwiejsze, niż w przypadku płaskiego stanu odkształcenia. Wektor przemieszczenia $\underline{u}$ w antypłaskim stanie odkształcenia może być przedstawiony:

$$\underline{u} = [0, 0, w(x_1, x_2)],$$

gdy przemieszczenie $w(x_1, x_2)$ jest równoległe do osi x_3

prostokątnego układu kartezjańskiego (x_1, x_2, x_3) . Jedyne niezerowe składowe tensora odkształceń $\underline{\epsilon}$ to $\epsilon_{13}(x_1, x_2)$ i $\epsilon_{23}(x_1, x_2)$. Z prawa Hooke'a wynika, że w obszarze sprężystym jedyne niezerowe składowe tensora naprężenia, to:

$$\sigma_{13}(x_1, x_2) = \mu \frac{\partial w}{\partial x_1}(x_1, x_2),$$

$$\sigma_{23}(x_1, x_2) = \mu \frac{\partial w}{\partial x_2}(x_1, x_2),$$

gdzie μ jest modułem ścinania. Układ równań równowagi Lamé sprowadza się, przy braku sił masowych, do równania Laplace'a:

$$\frac{\partial^2 w}{\partial x_1^2} + \frac{\partial^2 w}{\partial x_2^2} = 0$$

Przyjmując, że $w(x_1, x_2) = \frac{1}{\mu} \text{Im}[f(z)]$, gdzie $f(z)$ jest funkcją analityczną zmiennej zespolonej $z = x_1 + ix_2$, otrzymujemy, w części sprężystej ciała, związek:

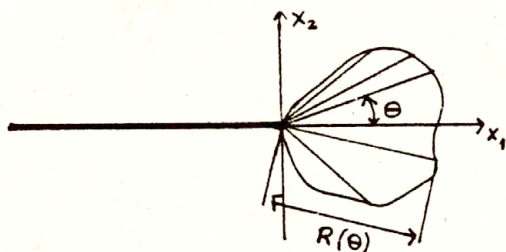
$$\sigma_{32}(x_1, x_2) + i\sigma_{31}(x_1, x_2) = f'(z), \quad z = x_1 + ix_2$$

W obszarze, w którym materiał uległ uplastycznieniu zakładamy, że spełniona jest równość:

$$\sigma_{32}^2(x_1, x_2) + \sigma_{31}^2(x_1, x_2) = k^2,$$

gdzie dla hipotezy Hubera-Misesa $k = \sigma_{PL}/2$, a dla hipotezy Treski-St. Venanta $k = \sigma_{PL}/\sqrt{3}$, gdzie σ_{PL} - granica plastyczności. Rozpatrując uplastycznienie tylko przy wierzchołku szczeliny otrzymujemy [1, 10], że naprężenia są stałe wzdłuż promieni wychodzących z wierzchołka szczeliny (Rys. 1):

Rys. 1.

czyli:

$$(2.1) \quad \sigma_{23}(r, \theta) = k \cos \theta, \quad \sigma_{31}(r, \theta) = -k \sin \theta$$

lub:

$$(2.2) \quad \sigma_{32}(r, \theta) + i\sigma_{31}(r, \theta) = k e^{-i\theta}, \quad x_1 + ix_2 = r e^{i\theta}, \quad r \leq R(\theta).$$

Ponieważ wszystkie składowe tensora naprężeń $\underline{\sigma}$ muszą być ciągłe, rozwiązanie zagadnienia sprężysto - idealnie plastycznego sprowadza się do znalezienia analitycznej funkcji $f'(z)$, spełniającej odpowiednie warunki brzegowe i wyznaczenia krzywej $R = R(\theta)$, na której funkcja $f'(z)$ spełnia warunek:

$$f'(z) \Big|_{z=R(\theta)} = k e^{-i\theta}$$

a. Przypadek sprężysto-plastyczny.

Rozważmy nieograniczony ośrodek przecięty półnieskończoną pasmową szczeliną wzdłuż ujemnej części osi x_1 (Rys. 1). Niech brzegi szczeliny będą obciążone naprężeniem $\sigma_{32}(x_1, 0) = \alpha / (x_1 - 1)$ dla $x_1 < 0$, a w nieskończoności naprężenia znikają. Dla ułatwienia dalszych obliczeń przyjmujemy $\alpha = k$. Metodą

podobną do użytej w klasycznej pracy Hulta i McClintocka [7] dobierania funkcji o odpowiednich własnościach w przestrzeni naprężeń $w = \sigma_{32} + i\sigma_{31}$ otrzymujemy, że funkcja odwrotna $F(w)$ do poszukiwanej $f'(z)$ jest:

$$F(w) = z = \left(\frac{k}{w} + 1\right)^2, \quad w = \sigma_{32} + i\sigma_{31},$$

a krzywą $R = R(\theta)$ rozgraniczającą obszar sprężysty od plastycznego jest kardioda o równaniu:

$$R(\theta) = e^{-i\theta} f'^{-1}(e^{-i\theta}) = 2(\cos\theta + 1).$$

Po odwróceniu funkcji $F(w)$ i rozdzieleniu na część rzeczywistą i urojoną wyznaczamy rozkład naprężeń w obszarze sprężystym:

$$\sigma_{32}(r, \theta) = \frac{k(\sqrt{r} \cos(\theta/2) - 1)}{r + 1 - 2\sqrt{r} \cos(\theta/2)},$$

$$\sigma_{31}(r, \theta) = -\frac{k\sqrt{r} \sin(\theta/2)}{r + 1 - 2\sqrt{r} \cos(\theta/2)},$$

gdzie r, θ to współrzędne biegunowe, przedstawione na Rys. 1. i $-\pi < \theta < \pi$. W obszarze plastycznym naprężenia wyrażone są wzorem (2.2). Linie stałej intensywności naprężeń $\sigma_{31}^2 + \sigma_{32}^2 = k^2/c^2$ przedstawiono na Rys. 2. dla $c^2 = 1, 2, 3, 4, 5$. Przy $c = 1$ jest to krzywa $R = R(\theta)$.

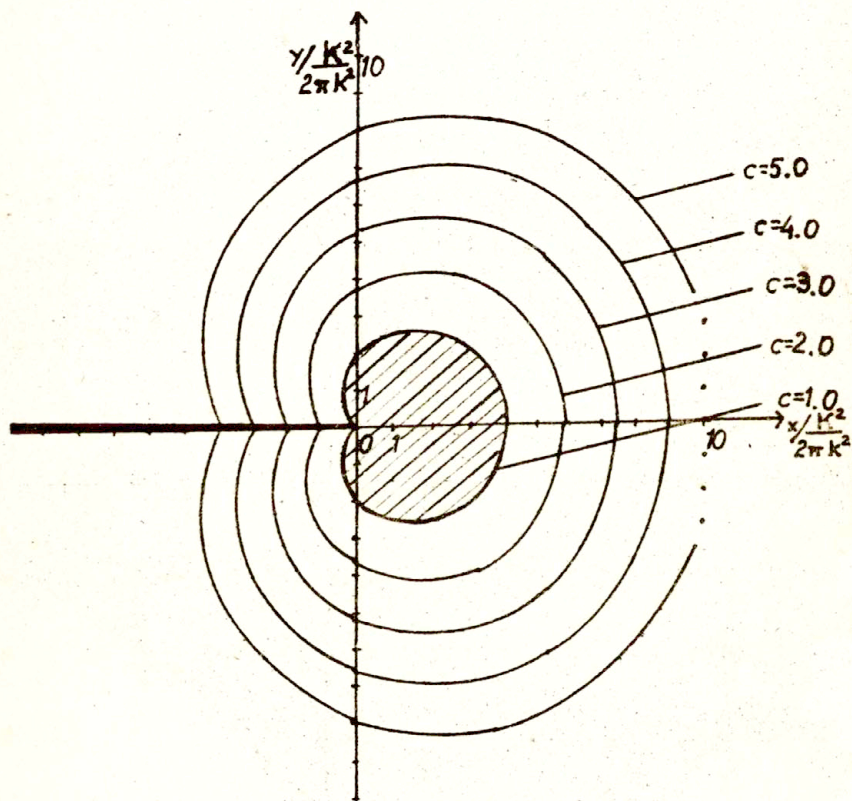
b. Przypadek sprężysty.

Aby rozwiązać to samo zagadnienie (szczelina obciążona na brzegu naprężeniem $\sigma_{32}(x_1, 0) = k/(x_1 - 1)$, $x_1 < 0$

i w nieskończoności ośrodek wolny od obciążeń $\sigma_{32} + i\sigma_{31} \xrightarrow[r \rightarrow \infty]{} 0$
 w przypadku zagadnienia czysto sprężystego,
 przekształcamy płaszczyznę $z = x_1 + ix_2$ na górną półpłaszczyznę
 $\Omega = \eta + i\xi$ odwzorowaniem $\Omega = i\sqrt{z}$ i szukamy takiej
 funkcji analitycznej $g(\Omega)$, że na brzegu półpłaszczyzny
 $\text{Re}[g(\eta, 0)] = -k/(\eta^2 + 1)$, (Rys.3).

Z całki Poissona otrzymujemy:

$$(2.4) \quad \text{Re}[g(\eta, \xi)] = \Phi(\eta, \xi) = -\frac{k}{\pi} \int_{-\infty}^{+\infty} \frac{1}{1+\tau^2} \frac{\xi}{\xi^2 + (\eta-\tau)^2} d\tau.$$

Rys.2.

Można wyznaczyć $g(\Omega)$ znając część rzeczywistą (2.4). Niech

$$\Phi_1(\eta, \xi) = \frac{\partial \Phi}{\partial \eta}(\eta, \xi) \quad \text{i} \quad \Phi_2(\eta, \xi) = \frac{\partial \Phi}{\partial \xi}(\eta, \xi), \quad \text{wtedy}$$

$$g'(\Omega) = \Phi_1(\Omega, 0) - i\Phi_2(\Omega, 0), \quad \text{czyli} \quad g(\Omega) = \int g'(\Omega) d\Omega.$$

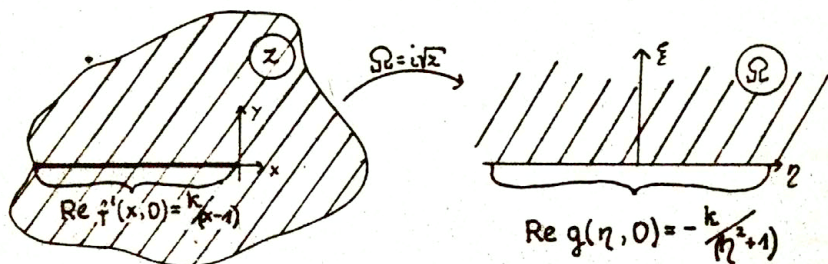
Podstawiając wynik całkowania (2.4) do powyższych wzorów, po zmianie współrzędnych, mamy:

$$f(z) = \frac{k}{\sqrt{z}(\sqrt{z} + 1)}.$$

Wybieramy "dodatnią" gałąź pierwiastka $\sqrt{z} = \sqrt{r}(\cos \frac{\theta}{2} + i \sin \frac{\theta}{2})$, $-\pi < \theta < \pi$. Rozkład naprężeń wyraża się wzorami:

$$\sigma_{32}(r, \theta) = k \frac{r \cos \theta + \sqrt{r} \cos \frac{\theta}{2}}{r(r + 2\sqrt{r} \cos \frac{\theta}{2} + 1)},$$

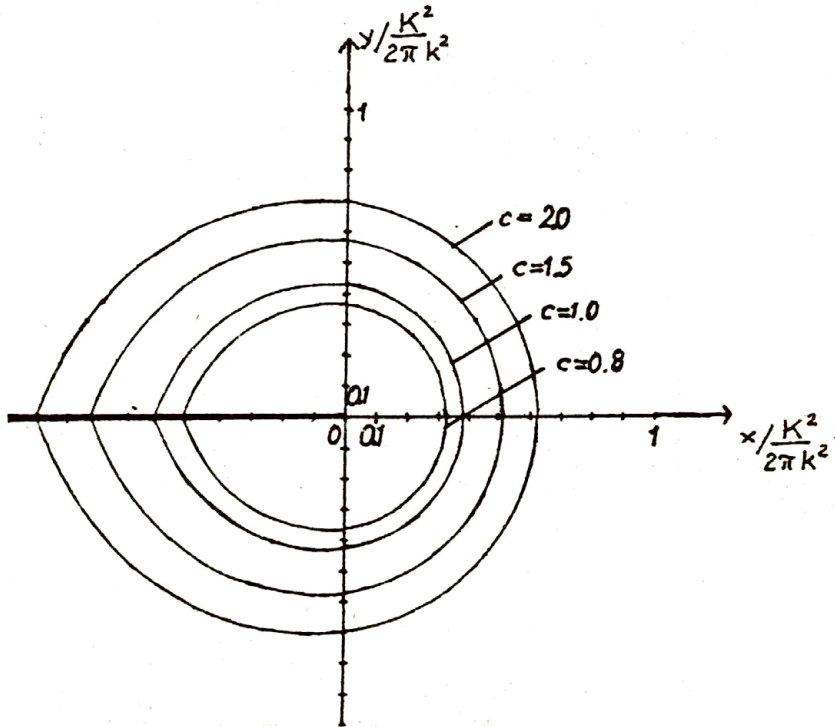
$$\sigma_{31}(r, \theta) = -k \frac{r \sin \frac{\theta}{2} + \sqrt{r} \sin \frac{\theta}{2}}{r(r + 2\sqrt{r} \cos \frac{\theta}{2} + 1)}.$$

Rys. 3.

Linie stałej intensywności naprężeń $\sigma_{32}^2 + \sigma_{31}^2 = k^2/c^2$ przy $c^2 = 0,8; 1; 1,5; 2$ przedstawione są na Rys.4. Porównując rozwiązanie zagadnienia sprężysto-plastycznego z rozwiązaniem

otrzymanym z zagadnienia sprężystego widać różnicę w rozkładzie naprężeń w obu przypadkach. Należy zauważyć, że jednostka na Rys.4 jest 10-krotnie mniejsza, niż na Rys.2. Punkty przecięcia linii stałej intensywności naprężeń z ujemną częścią osi x_1 z Rys.2 i Rys.4 oczywiście pokrywają się.

Rys.4.

3. OBCIĄŻONY OBSZAR ZE SZCZELINĄ

a. Zadanie sprężysto-plastyczne.

Jako następny przykład rozważmy zadanie sprężysto-plastyczne dla półnieskończonej, swobodnej od naprężeń szczeliny w nieograniczonym ośrodku obciążonym w nieskończoności

napreżeniem $\sigma_{31}^{\infty} = -p$ ($p/k < 1$) takim, że przy $p = 0$
 $(\sigma_{32} + i\sigma_{31})(z) \xrightarrow{z \rightarrow \infty} \frac{K}{\sqrt{2\pi z}}$, $K = \text{const}$. Wprowadźmy dla ułat-
 wienia obliczeń, nowe, unormowane zmienne:

$$\xi = \sigma_{32}/k \quad \eta = -\sigma_{31}/k$$

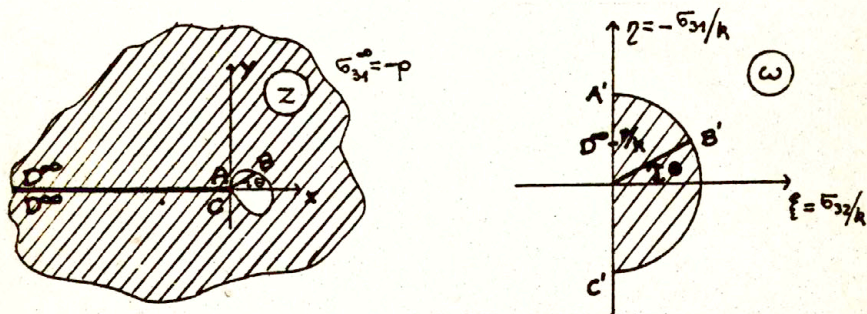
wtedy:

$$(3.1) \quad \omega = \xi + i\eta = f(x - iy)$$

i poszukiwaną funkcją będzie funkcja odwrotna do f :

$$(3.2) \quad F(\omega) = f^{-1}(\xi + i\eta) = x - iy$$

odwzorowująca półkole w płaszczyźnie naprężeń ω na płaszczyznę fizyczną z . Na Rys.5 przedstawiono odpowiedniość punktów z płaszczyzny $z = x + iy$ i ω .

Rys.5.

Odwzorowanie $F(\omega)$ musi spełniać następujące warunki brzegowe:

$$1^{\circ} \quad \operatorname{Im}[F(w)] = 0 \quad w \in A'D^{\alpha}C'$$

(brzegi szczeliny są wolne od naprężeń σ_{32})

$$2^{\circ} \quad \text{a) } F(ip/k) = \infty \quad \text{i} \quad (p=0 \Rightarrow F(w) \xrightarrow{w \rightarrow 0} \frac{K^2}{2\pi k^2} \frac{1}{w^2})$$

(naprężenia w nieskończoności $\sigma_{13}^{\infty} = -p$, a gdy $p=0$, to: $f(z) \xrightarrow{z \rightarrow \infty} \frac{K}{\sqrt{2\pi z}}$ - uplastycznienie bliskiego zasięgu)

(3.3)

$$\text{b) } F(i) = F(-i) = 0$$

(wierzchołek szczeliny ma współrzędne (0,0))

$$3^{\circ} \quad \operatorname{Im}[w \cdot F(w)] = 0 \quad w \in A'B'C'$$

(granica strefy plastycznej jest zamknięta krzywą o równaniu $R(\theta) = e^{i\theta} F(e^{i\theta})$)

Wprowadzając funkcję analityczną $G(w) = w \cdot F(w)$ otrzymujemy dla niej odpowiednio:

$$1^{\circ} \quad \operatorname{Re}[G(w)] = 0 \quad w \in A'D^{\alpha}C'$$

$$2^{\circ} \quad \text{a) } G(ip/k) = \infty \quad \text{i} \quad (p=0 \Rightarrow G(w) \xrightarrow{w \rightarrow 0} \frac{K^2}{2\pi k^2} \frac{1}{w})$$

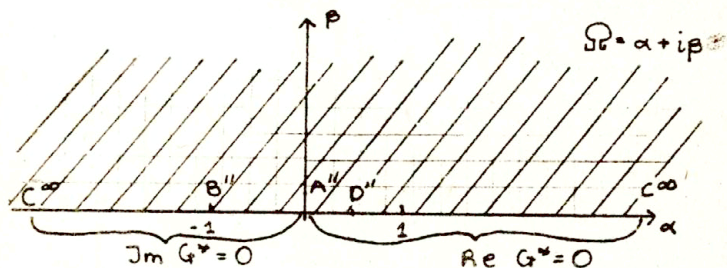
(3.4)

$$\text{b) } G(i) = G(-i) = 0$$

$$3^{\circ} \quad \operatorname{Im}[G(w)] = 0 \quad w \in A'B'C'$$

Za pomocą odwzorowania $\Omega = \left(\frac{1+iw}{1-iw} \right)^2$ przekształcamy półkole z płaszczyzny w (Rys.5) na półpłaszczyznę (Rys.6):

Rys.6.

Warunki (3.4) dla $G^*(\Omega) = G(w(\Omega))$ transformują się na:

$$1^\circ \quad \operatorname{Re}[G^*(\Omega)] = 0 \quad \Omega \in A''D''C''$$

$$2^\circ \quad \text{a) } G^*\left(\frac{1-p/k}{1+p/k}\right) = \infty$$

$$(3.5) \quad \text{b) } (p=0 \Rightarrow G^*(\Omega) \xrightarrow{\Omega \rightarrow 1} \frac{K^2}{2\pi k^2} \frac{1}{\Omega-1})$$

$$\text{b) } G^*(0) = G^*(\infty) = 0$$

$$3^\circ \quad \operatorname{Im}[G^*(\Omega)] = 0 \quad \Omega \in A''B''C''$$

Funkcja $G^*(\Omega)$, spełniająca warunki (3.5) jest [11]:

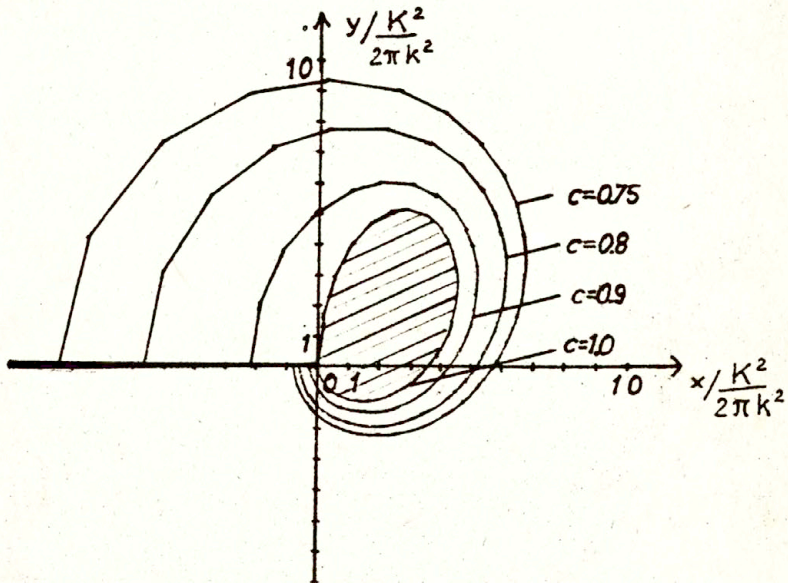
$$(3.6) \quad G^*(\Omega) = \frac{2K^2}{\pi k^2} \frac{i\sqrt{\Omega}}{\Omega - \frac{1-p/k}{1+p/k}}$$

zatem podstawiając $\Omega = (1 + i\omega)^2 / (1 - i\omega)^2$ do (3.6):

$$(3.7) \quad F(\omega) = \frac{K^2}{2\pi k^2} \left(1 + \frac{1}{\omega^2}\right) \frac{(1 + p/k)^2}{1 + p^2/k^2 + i \frac{p}{k} \left(\omega - \frac{1}{\omega}\right)}$$

Przy $p=0$ rozwiązanie (3.7) pokrywa się z rozwiązaniem Hulta i McClintocka [7]. Krzywa, stanowiąca granicę sprężysto-plastyczną, ma postać:

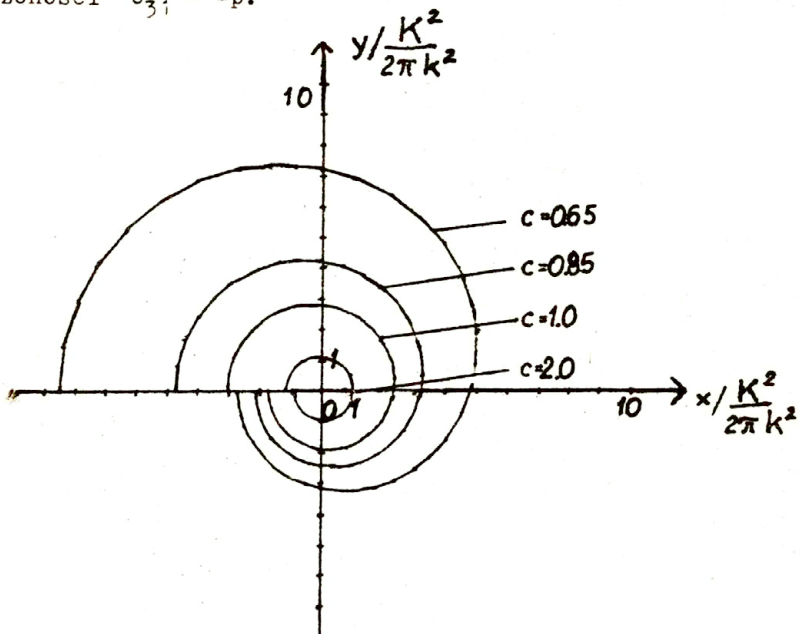
$$(3.8) \quad R(\theta) = \frac{K^2}{\pi k^2} \cdot \cos\theta \cdot \frac{(1 + p/k)^2}{1 + p^2/k^2 - 2 \frac{p}{k} \sin\theta}$$

Rys.7.

Na Rys.7. przedstawiono krzywą (3.8) i linię stałej

intensywności naprężeń $\sigma_{32}^2 + \sigma_{31}^2 = c^2$ dla $p/k = 0.5$ i $c = 1; 0.9; 0.8; 0.75$. Brak symetrii krzywej $R(\theta)$ względem osi x , przy $p \neq 0$ spowodowany jest zadaniem typem obciążenia w nieskończoności $\sigma_{31}^\infty = -p$.

Rys. 8.

b. Zadanie sprężyste.

Rozwiązaniem analogicznego zadania sprężystego jest potencjał naprężeń:

$$(3.9) \quad \sigma_{32}(x,y) + i\sigma_{31}(x,y) = \frac{K}{k\sqrt{2\pi z}} - ip.$$

Na Rys. 8 przedstawiono linie stałej intensywności naprężeń $\sigma_{31}^2 + \sigma_{32}^2 = c^2$ dla $p = 0.5$ i $c = 0.65; 0.8; 1; 2$: Żadna

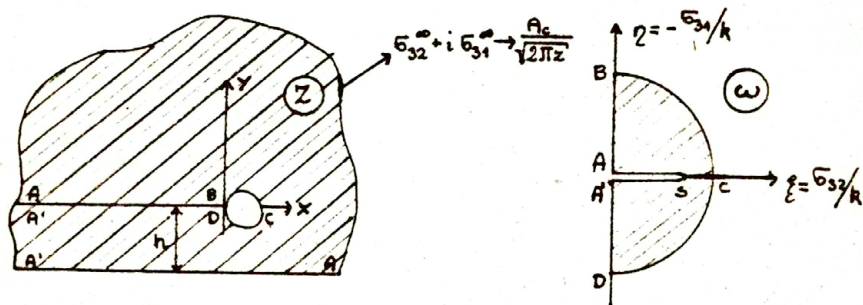
z krzywych nie jest zamknięta. Porównując Rys.6 z Rys.7 można zauważyć, że rozwiązania są podobne do siebie daleko od wierzchołka szczeliny.

4. SPREŻYSTO/PLASTYCZNA PÓŁPŁASZCZYŻNA ZE SZCZELINĄ

Rozpatrzmy zagadnienie szczeliny w półpłaszczyźnie. Niech dana będzie nieobciążona, półnieskończona szczelina w odległości h od brzegu półpłaszczyzny obciążonej w nieskończoności obciążeniem typu $z^{-1/2}$, tzn.:

$$\sigma_{32}^{\infty} + i\sigma_{31}^{\infty} \xrightarrow{r \rightarrow \infty} \frac{A_c}{\sqrt{2\pi z}} \quad A_c = \text{const.}$$

a na brzegu składowa naprężenia $\sigma_{31} = 0$ (Rys.9a):

Rys.9.

Poszukujemy funkcji $F(\omega)$ (3.2) spełniającej na półkole z wycięciem (Rys.9b) warunki:

$$\begin{aligned}
 &1^\circ \quad \operatorname{Im}[F(\omega)] = 0 \quad \omega \in BA, A'D \\
 &2^\circ \quad \operatorname{Im}[F(\omega)] = h \quad \omega \in ASA' \\
 (4.1) \quad &3^\circ \quad \operatorname{Im}[\omega \cdot F(\omega)] = 0 \quad \omega \in BCD \\
 &4^\circ \quad F(A) = F(A') = \infty \quad \text{i} \quad F(\omega) \xrightarrow{\omega \rightarrow 0} \frac{A_c^2}{2\pi\omega^2}
 \end{aligned}$$

Wartość stałej s (Rys.9b) jest nieznaną, jest to maksimum składowej $\sigma_{32}(x, -h)$ tensora naprężenia na brzegu półpłaszczyzny.

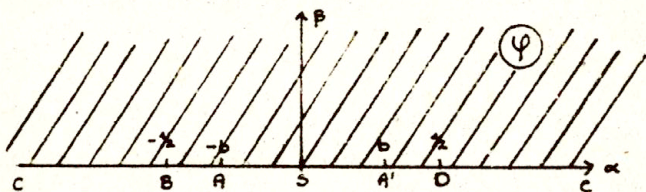
Przyjmijmy tak, jak w przykładzie 3 funkcję $G(\omega) = \omega \cdot F(\omega)$, dla której warunki brzegowe mają postać:

$$\begin{aligned}
 &1^\circ \quad \operatorname{Re}[G(\omega)] = 0 \quad \omega \in BA, A'B \\
 &2^\circ \quad \operatorname{Im}[G(\omega)] = \omega \cdot h \quad \omega \in ASA' \\
 (4.2) \quad &3^\circ \quad \operatorname{Im}[G(\omega)] = 0 \quad \omega \in BCD \\
 &4^\circ \quad G(\omega) \xrightarrow{\omega \rightarrow 0} \frac{A_c^2}{2\pi\omega}
 \end{aligned}$$

Funkcja:

$$(4.3) \quad \varphi = \frac{\sqrt{(1 - s^2\omega^2)(s^2 - \omega^2)}}{(1 - s^2\omega^2) + (s^2 - \omega^2)}$$

odzworowuje półkole z wycięciem (Rys.9b) na półpłaszczyźnie $\varphi = \alpha + i\beta$ (Rys.10)

Rys. 10.

z odpowiednimi warunkami brzegowymi dla $G^*(\varphi) = G(\varpi(\varphi))$:

$$1^{\circ} \quad \text{Im}[G^*(\varphi)] = 0 \quad \varphi \in (-\infty, -1/2)$$

$$2^{\circ} \quad \text{Re}[G^*(\varphi)] = 0 \quad \varphi \in (-1/2, -b)$$

$$3^{\circ} \quad \text{Im}[G^*(\varphi)] = h(\varphi) \\ \varphi \in (-b, b), \quad h^2(\varphi) = \frac{h(\sqrt{1/4-\varphi^2} - \sqrt{1/4-b^2})}{\sqrt{1/4-\varphi^2} + \sqrt{1/4-b^2}}$$

$$(4.4) \quad 4^{\circ} \quad \text{Re}[G^*(\varphi)] = 0 \quad \varphi \in (b, 1/2)$$

$$5^{\circ} \quad \text{Im}[G^*(\varphi)] = 0 \quad \varphi \in (1/2, \infty)$$

$$6^{\circ} \quad \text{a) } G^*(-b) = G^*(b) \longrightarrow \frac{A_c^2}{2\pi \sqrt{b} \pm \varphi} \sqrt{\frac{1}{2b} - 2b}, \\ b = \frac{s}{1+s^2}$$

$$\text{b) } G^*(\infty) = \text{const.}$$

Jest to zagadnienie Keldysza-Sedova (Signoriniego) dla półpłaszczyzny [11], którego rozwiązaniem jest funkcja:

$$(4.5) \quad G^*(\varphi) = \frac{\sqrt{R(\varphi)}}{\pi i} \int_{-b}^b \frac{i h(\tau)}{\sqrt{R(\tau)}} \frac{1}{\tau - \varphi} d\tau + C \sqrt{R(\varphi)}$$

gdzie:

$$R(\varphi) = \frac{\varphi^2 - 1/4}{\varphi^2 - b^2}, \quad h(\tau) = h \left(\frac{\sqrt{1/4 - \tau^2} - \sqrt{1/4 - b^2}}{\sqrt{1/4 - \tau^2} + \sqrt{1/4 - b^2}} \right)^{1/2}, \quad C \in \mathbb{R}.$$

Wykonując całkę (4.5) [12], otrzymujemy:

$$(4.6) \quad G^*(\varphi) = \frac{h}{\pi} R(\varphi) \left[\frac{\sqrt{1/4 - b^2}}{\sqrt{1/4 - \varphi^2}} \ln \frac{4(\varphi\sqrt{1/4 - b^2} - b\sqrt{1/4 - \varphi^2})^2}{\varphi^2 - b^2} - \ln \frac{\varphi - b}{\varphi + b} \right] + C \sqrt{R(\varphi)}.$$

Gdy stała s dąży do zera, to nasze zagadnienie powinno sprowadzić się do zadania płaszczyzny z jedną półnieskończoną szczeliną w ośrodku poddanym w nieskończoności obciążeniom typu $K_{III}/k\sqrt{2\pi z}$, tzn. $\sigma_{32} + i\sigma_{31} \xrightarrow{r \rightarrow \infty} K_{III}/\sqrt{2\pi z}$, gdzie K_{III} - współczynnik intensywności naprężeń. Jest to równoważne warunkowi, że dla $s = 0 \Rightarrow F(w) \xrightarrow{w \rightarrow 0} K_{III}^2/k^2 2\pi w^2$.

Podstawiając związek (4.3) do (4.6) i przyjmując $b = 0$ otrzymujemy: $F(w) = C \frac{1}{2} \left(1 + \frac{1}{w^2} \right)$, zatem $C = \frac{K_{III}}{k^2 \pi}$. Jest to znane rozwiązanie [7].

Aby wyznaczyć wartość stałej s skorzystamy z warunku 6° związków (4.4). Dla $\varphi \rightarrow \pm b$ funkcja $G^*(\varphi)$ (4.6), przyjmuje wartość:

$$(4.7) \quad G^*(\pm b) = \frac{h}{\pi} \frac{\sqrt{1/4 - b^2}}{\sqrt{2b} \sqrt{b \mp \varphi}} \ln(1 - 4b^2) + C \frac{\sqrt{1/4 - b^2}}{\sqrt{2b} \sqrt{b \mp \varphi}} .$$

Przyrównując (4.7) do $A_c^2/2\pi \sqrt{\frac{1}{2b} - 2b} \frac{1}{\sqrt{b \mp \varphi}}$ (4.4 6o)

i podstawiając $b = s/(1 + s^2)$, otrzymujemy:

$$(4.8) \quad s^2 = \frac{\exp\left(\frac{K_{III}^2 - A_c^2}{2hk^2}\right) - 1}{\exp\left(\frac{K_{III}^2 - A_c^2}{2hk^2}\right) + 1}$$

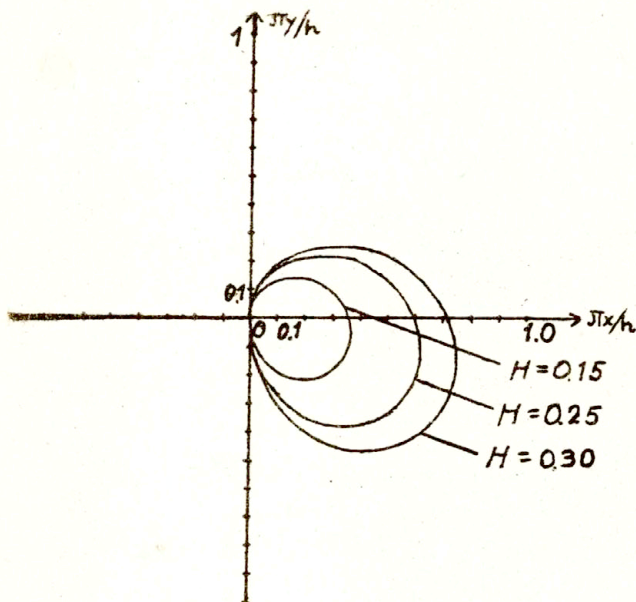
Granica strefy plastycznej $R(\theta) = e^{i\theta} F(e^{i\theta})$ opisana jest wzorem:

$$R(\theta) = \frac{h}{\pi} \frac{\sqrt{\varphi^2 - 1/4}}{\sqrt{\varphi^2 - b^2}} \left[\frac{\sqrt{1/4 - b^2}}{\sqrt{\varphi^2 - 1/4}} \operatorname{arctg} \frac{2b\varphi \sqrt{(1/4 - b^2)(\varphi^2 - 1/4)}}{b^2(\varphi^2 - 1/4) - \varphi^2(1/4 - b^2)} + \ln \frac{\varphi + b}{\varphi - b} + \frac{K_{III}}{k^2 h} \right]$$

przy $\varphi = -\sqrt{1 + s^2} - 2s \cos\theta / 2(1 + s) \sin\theta, \quad -\pi < \theta < \pi$

Na Rys.11 przedstawiono wykresy krzywych będących granicami strefy plastycznej dla $A_c = K_{II} = K_{III} / \sqrt{2\pi}$ (współczynnik intensywności naprężeń dla półpłaszczyzny osłabionej półnieskończoną szczeliną w odległości h od brzegu, gdy ciało obciążone jest w nieskończoności naprężeniem typu $K_{III} / \sqrt{2\pi z}$) dla różnych wartości parametru $H = K_{III} (1 - 1/2\pi) / k^2 h$, $h = 0.15; 0.25; 0.3$.

Rys. 11.

L I T E R A T U R A

1. G.P.CHEREPANOV, Mechanics of brittle fracture, McGraw-Hill International Book Company, 1979.
2. L.H.LARSSON ed., Advances in elasto-plastic fracture mechanics, Applied Science Publishers Ltd., London, 1970.
3. T.M.BANKS, A.GARLICK, The form of crack tip plastic zones, Eng.Fract.Mech., 19, 3, 1984.
4. YU DAL, O razvitij ustalostnyh treščin v plastinach, Deformacij splošnyh sred i upravlenije dviženija, Izd. Leningr.Univers., 1984.

5. M.A.GREKOV, O vlijanii dvuchosnoj nagruzki na razmery plastičeskoj zony okolo treščiny, Problemy mehaniki deformiruemogo tverdogo tela, Izd.Lenigr.Univ., 1982.
6. N.P.ANDRIANOPOULOS, P.S.THEOCARIS, The Griffith-Orowan fracture theory revisited - the T-criterion, Int.J.Mech. Sci., 27, 11/12, 1985.
7. J.A.HULT, F.A.McCLINTOCK, [w:] Proceedings of the 9-th International Congress of Applied Mechanics, Brussels, ss.51-59, 1956.
8. J.RICE, Contained plastic deformation near cracks and notches under longitudinal shear, Int.J.Fract.Mech., 2, 426-447, 1966.
9. B.D.ANIN, G.P.ČEREPANOV, Uprugo-plastičeskaja zadača, Izd. "Nauka", Novosibirsk, 1983.
10. J.RICE, Mathematical analysis in the mechanics of fracture, [w:] Fracture, Wyd. H.Liebowitz, Academic Press, New York and London, 1968.
11. N.I.MUSKHELISHVILI, Singular integral equations, P.Nprdhoff N.V., 1953.
12. A.P.PRUDNIKOV, YU.A.BRYČEV, O.I.MARIČEV, Integraly i riady, Moskva, "Nauka", 1981.

SUMMARY

The structure of near-tip stress and shape of plastic zone is analyzed for cracks in infinite elastic - perfectly plastic solids under anti-plane strain conditions. Three cases are considered: an infinite crack with stress applied on its surfaces, an infinite crack in external load and an infinite crack in a half-plane.